

ประกาศสำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
เรื่อง เปิดรับข้อเสนอโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๖

เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้ รวมทั้งให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา สนองความต้องการทางด้านกำลังแรงงาน และการยกระดับความสามารถของคนไทย รวมทั้งพัฒนาทางเลือกและโอกาสทางการศึกษา

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ขอเชิญชวนหน่วยงาน องค์กรชุมชน มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ กิจกรรมเพื่อสังคม สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (หน่วยเสนอโครงการ) ที่มีแนวคิดมุ่งส่งเสริมการศึกษาเพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ร่วมยื่นข้อเสนอโครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานปี ๒๕๖๖ เพื่อรับการสนับสนุนทุนจาก กสศ. โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อ ๑ คุณสมบัติของหน่วยเสนอโครงการ

๑.๑ สถานภาพ เป็นหน่วยงาน องค์กรชุมชน มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ กิจกรรมเพื่อสังคม สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน ศูนย์ปราชญ์ ศูนย์การเรียนรู้ ธุรกิจเพื่อสังคม สถาบันการศึกษา องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรเอกชน เป็นต้น และต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลหรือมีเอกสารรับรองสถานะการจัดตั้งหน่วยงาน มีแนวคิดและ/หรือมีประสบการณ์การพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมชุมชนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส

๑.๒ หน่วยเสนอโครงการต้องสามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยต้องมีคณะทำงานเป็นบุคคลภายในชุมชน หรือองค์กรชุมชน/พื้นที่ และมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการโครงการร่วมกัน ตั้งแต่การยื่นข้อเสนอ มีกระบวนการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติกับชุมชน ในระหว่างดำเนินงาน นำผลผลิตที่ได้ไปแก้ไขปัญหาของชุมชนและขยายความร่วมมือไปยังเครือข่ายอื่นๆ

๑.๓ หน่วยเสนอโครงการต้องมีเครือข่ายความร่วมมือการดำเนินงานกับหน่วยงาน/องค์กรในพื้นที่และนอกพื้นที่ เพื่อพัฒนาทางเลือกและโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งวัตถุประสงค์อื่นให้บรรลุผล สามารถระดมทรัพยากรเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ข้อ ๒ หน่วยเสนอโครงการเสนอข้อมูลและแนวคิดที่ชัดเจน ทั้งข้อมูลพื้นที่ดำเนินงานและข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้ โดยข้อเสนอโครงการต้องประกอบด้วยข้อมูล ดังต่อไปนี้

๒.๑ ข้อมูลชุมชนหรือพื้นที่ดำเนินงาน และวิเคราะห์โอกาสรวมถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนหรือพื้นที่ดำเนินงาน

๒.๒ ข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้ที่เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส และการวิเคราะห์/วิธีการในการค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ที่ชัดเจน

๒.๓ แนวคิดสำคัญในการดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ศักยภาพและบริบทชุมชน/พื้นที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

๒.๔ ข้อมูลการเชื่อมโยงความร่วมมือการดำเนินงาน การยกระดับและพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมและความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่

ข้อ ๓ สำระสำคัญ เงื่อนไขการดำเนินงานโครงการ และหลักเกณฑ์ผู้ร่วมเรียนรู้ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบท้ายประกาศ ๑ และ ๒

ข้อ ๔ การเสนอโครงการ ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดการดำเนินงานโครงการประกาศสนับสนุนทุน และสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม - ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖ และดำเนินการยื่นข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนทุน พร้อมเอกสารหลักฐานที่ถูกต้องครบถ้วน ผ่านทางเว็บไซต์ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (www.eef.or.th) ได้ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มีนาคม - ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖ ภายในเวลา ๑๖.๓๐ น.

กรณีที่หน่วยเสนอโครงการยื่นเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วนตามเกณฑ์และภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าข้อเสนอโครงการดังกล่าวของหน่วยเสนอโครงการไม่ผ่านคุณสมบัติเบื้องต้น

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่โทรศัพท์ ๐๒ ๐๗๙ ๕๔๗๕ กด ๓ โทรศัพท์มือถือ ๐๖ ๕๙๖๙ ๑๓๖๔ หรือ ๐๙ ๗๒๒๔ ๖๒๕๘ และอีเมล community@eef.or.th

ข้อ ๕ ในกรณีมีปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามประกาศนี้ให้ผู้จัดการ กสศ. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และคำวินิจฉัยนั้นให้เป็นที่สิ้นสุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายไกรยส ภัทราวาท)

ผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

เอกสารแนบท้าย ๑

ประกาศเปิดรับข้อเสนอโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๖

สาระสำคัญและเงื่อนไขการดำเนินงานโครงการ

ข้อ ๑ กรอบแนวคิด

โครงการเน้นกระบวนการค้นหารูปแบบ สร้างกระบวนการทางสังคมขึ้นใหม่ เพื่อนำไปสู่การศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นกลุ่มทรัพยากรมนุษย์ที่เปราะบางในระบบเศรษฐกิจของไทยได้ค้นพบศักยภาพตนเอง พึ่งพาตนเองได้ และยกระดับการทำงานเชิงระบบ โดยทำงานร่วมในลักษณะภาคีเครือข่ายในพื้นที่ระหว่างภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ และเน้นการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานซึ่งมีหน่วยจัดการเรียนรู้เป็นจุดคานงัดสำคัญในการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

หลักคิดการดำเนินงานสำคัญ คือ “การใช้ชุมชนเป็นฐาน” ถือเป็นแนวคิดหลักของโครงการในการสร้างความเป็นเจ้าของของชุมชนโดยชุมชน และสร้างการเรียนรู้ร่วมในการแก้ปัญหา ตั้งแต่กระบวนการเข้าใจปัญหา (ศึกษา) วางแผนและออกแบบกิจกรรม (คิดสร้างสรรค์) ดำเนินการ (ปฏิบัติ) และติดตามกำกับ (ประเมิน-ปรับ) มากกว่านั้นยังกระตุ้นให้ใช้แนวคิดพึ่งตนเอง การค้นหาทุนทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อนำมาใช้ให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนผ่านการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Active Learning) ร่วมกันของหน่วยงานและชุมชน/พื้นที่

ข้อ ๒ นิยามสำคัญ

๒.๑ โครงการ หมายถึง โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๖ ที่มีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส ตามหลักเกณฑ์ของ กสศ. ให้มีทักษะการเรียนรู้ ทั้งด้านทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ/วิชาการ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้ และเชื่อมโยงกับฐานเศรษฐกิจ ฐานสังคม และฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ผ่านการปฏิบัติการร่วมที่มีความต่อเนื่อง

๒.๒ ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ หมายถึง ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ไม่ได้ศึกษาอยู่หรือการศึกษาต่ำกว่า หรือเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาปีที่ ๖) และเป็นผู้ไม่มีงานทำ/มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน โดยพิจารณาจากข้อมูลรายได้และข้อมูลสถานะครัวเรือน เกณฑ์เบื้องต้นมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยไม่เกิน ๖,๕๐๐ บาทต่อคนต่อเดือน (รายได้ครัวเรือนหมายถึง รายได้ประจำของทุกคนในครอบครัวรวมกัน รวมผู้เข้าร่วมเรียนรู้ที่เข้าร่วมโครงการ) หากผู้เข้าร่วมเรียนรู้มีรายได้ประจำ แล้วหารเฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกในครอบครัวรวมผู้เข้าร่วมเรียนรู้ และกรณีที่มีสมาชิกครัวเรือนมีรายได้ที่ได้รับจากสมาชิกที่ไปทำงานที่อื่นให้นับรวมด้วย)

๒.๓ ผู้ด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ด้อยโอกาสที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็นผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ได้รับผลกระทบ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติ หรืออยู่ในพื้นที่ความไม่สงบ หรือขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ หรือสมควรได้รับการ

/ช่วยเหลือ...

ช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม ตลอดจนประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันจะส่งผลให้ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น รวมถึงการด้อยโอกาสลักษณะอื่น ๆ ที่คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาประกาศกำหนดเพิ่มเติม

ทั้งนี้ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จะใช้แบบรับรองและสำรวจข้อมูลของผู้ร่วมเรียนรู้ โครงการของ กสศ. ตามหลักเกณฑ์ผู้ร่วมเรียนรู้ที่ กสศ. กำหนด

๒.๔ หน่วยจัดการเรียนรู้ หมายถึง หน่วยที่มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือผู้ด้อยโอกาสตามหลักเกณฑ์ของ กสศ. ได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้บนฐานข้อมูลความรู้ ทักษะ ทักษะทางสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากร รวมทั้งมีศักยภาพในการเชื่อมโยงความร่วมมือและระดมทรัพยากรของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กรชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ สถาบันการศึกษา มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรเอกชน กิจกรรมเพื่อสังคม เป็นต้น

๒.๕ ผู้ร่วมเรียนรู้ หมายถึง เยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ตามหลักเกณฑ์ผู้ร่วมเรียนรู้ที่ กสศ. กำหนดซึ่งมีความต้องการใช้กระบวนการเรียนรู้ในกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะตลอดระยะเวลาโครงการ

๒.๖ ผู้ร่วมเรียนรู้เป็นครอบครัว หมายถึง เยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็นสมาชิกของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ (มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือไม่ก็ได้) ทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน จัดหา หรือใช้เครื่องอุปโภคบริโภคอันจำเป็นแก่การครองชีพร่วมกัน แต่ไม่นับสมาชิกที่ไปทำงานที่อื่นและไม่กลับมาพักนอนที่บ้าน นานเกิน ๓ เดือน ในรอบ ๑๒ เดือน ที่ผ่านมา ทั้งนี้การเรียนรู้ในลักษณะครอบครัว สมาชิกสามารถเข้าร่วมได้ไม่เกิน ๒ คน/ครอบครัว และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ผู้ร่วมเรียนรู้ที่ กสศ. กำหนด เช่น เยาวชนนอกระบบการศึกษากับผู้ปกครอง คนพิการและผู้ดูแล เป็นต้น

๒.๗ การพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อยกระดับการศึกษาที่เชื่อมโยงกับฐานเศรษฐกิจ ฐานสังคมและฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติข้อมูล ความรู้ ทักษะทางสังคม จิตใจ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ผ่านการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Active Learning) ที่มีความต่อเนื่อง ยืดหยุ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน และเป็นกระบวนการทำงานที่ร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น เช่น สภาผู้นำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนต่าง ๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การมีชุมชนหรือพื้นที่นวัตกรรมที่สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

๒.๘ โครงการต่อยอดและขยายผล หมายถึง โครงการพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ จาก กสศ. เพื่อยกระดับผลลัพธ์การทำงานทั้งด้านการส่งเสริมสนับสนุน เยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนมีการบูรณาการทำงานร่วมกันกับองค์กรภาคในพื้นที่ ในลักษณะสานพลังที่พัฒนาเชิงระบบ ทั้งมิติ เศรษฐกิจ การศึกษา และเชิงนิเวศ ที่สามารถนำไปสู่การกำหนดนโยบาย

สาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน และเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการขยายโอกาส การเสนอและคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้ให้มีจำนวนผู้เข้าร่วมเรียนรู้ใหม่จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนที่เสนอและได้รับการคัดเลือกทั้งหมด รวมถึงมีการยกระดับการดำเนินงานจากทุนเดิมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในระดับบุคคล ระดับครอบครัว และชุมชน/พื้นที่

๒.๙ การบูรณาการการทำงานในพื้นที่ หมายถึง การทำงานที่บูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่และนอกพื้นที่ รวมถึงการระดมทรัพยากรและเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน รวมถึงมีการสนับสนุนจากองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน เช่น สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชน โดยต้องเป็นหน่วยงานภาคีที่ร่วมดำเนินงานและมีบทบาทในการขับเคลื่อนโครงการในพื้นที่จริง ที่สำคัญเป็นหน่วยงานภาคีที่มีความตั้งใจ เข้าใจ และร่วมสนับสนุนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องตลอดระยะโครงการ

ข้อ ๓ วัตถุประสงค์ของการสนับสนุนทุนโครงการ

๓.๑ เพื่อพัฒนาคุณภาพและรูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกในการส่งเสริมการเรียนรู้และการเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบที่สอดคล้องกับบริบท พื้นที่ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

๓.๒ เพื่อสร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง วิจัยกระบวนการทำงาน ค้นหาปัจจัยขับเคลื่อนประมวลประสบการณ์การดำเนินงานส่งต่อให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๔ ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

๔.๑ การประชาสัมพันธ์โครงการ เพื่อเชิญชวนหน่วยงาน องค์กรชุมชน มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ กิจกรรมเพื่อสังคม สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (หน่วยเสนอโครงการทั่วไป) ที่มีแนวคิดมุ่งส่งเสริมการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน รวมถึงมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง และหน่วยเสนอโครงการต่อยอดและขยายผลร่วมยื่นข้อเสนอโครงการ

๔.๒ การคัดเลือกหน่วยเสนอโครงการ เมื่อหน่วยจัดการเรียนรู้ (หน่วยเสนอโครงการทั่วไปและโครงการต่อยอดและขยายผล) ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดและประสงค์เข้าร่วมโครงการได้ส่งข้อเสนอโครงการแล้ว คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนและประชากรวัยแรงงานนอกระบบ กสศ. จะแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำหน้าที่พิจารณากลั่นกรองและคัดเลือกข้อเสนอโครงการที่หน่วยจัดการเรียนรู้เสนอ

๔.๓ การจัดให้มีกิจกรรมเสริมคุณภาพของโครงการ หน่วยเสนอโครงการที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญหรือคณะทำงานหนุนเสริมวิชาการจัดกิจกรรมเสริมคุณภาพ เช่น การส่งเสริมการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Active Learning) การจัดทำแผนการวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ แผนพัฒนาอาชีพ และกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน/พื้นที่ รวมถึงการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง

๔.๔ การติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ หน่วยเสนอโครงการได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการจะต้องรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน โดยนำส่งรายงานผลการดำเนินงานและงบประมาณตามงวดงานงวดเงินที่ระบุตามสัญญา

ข้อ ๕ คุณสมบัติเชิงคุณภาพ

ข้อเสนอโครงการ (Proposal) ต้องแสดงแนวคิด วิธีการดำเนินงาน และแผนงบประมาณที่ชัดเจน แสดงถึงการยกระดับคุณภาพตามรายการสำคัญ โดยมีข้อมูลและหลักฐานที่เชื่อถือได้สนับสนุนตามประเด็นดังต่อไปนี้

โครงการทั่วไป	โครงการต่อยอดและขยายผล
<p>๕.๑ ความพร้อมและความเชื่อมั่น</p> <p>หน่วยเสนอโครงการต้องแสดงให้เห็นความพร้อมที่สอดคล้องตามนโยบายด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และพัฒนา/เสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่</p> <p>๕.๑.๑ การวิเคราะห์ชุมชน/พื้นที่ โดยมีข้อมูลการวิเคราะห์บริบทพื้นที่ ทุนชุมชน ทุนทรัพยากร ทุนบุคคล ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางความรู้ และปัญหาของชุมชน ตลอดจนข้อมูลภายนอกที่มีผลต่อชุมชน รวมถึงการเข้าใจสภาพพื้นที่ในการดำเนินงาน เพื่อการออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน/พื้นที่ และผู้ร่วมเรียนรู้</p> <p>๕.๑.๒ การวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ โดยมีข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้ตรงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของผู้ร่วมเรียนรู้กับระบบนิเวศสังคม รวมถึงการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ และการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน/พื้นที่</p> <p>๕.๑.๓ ศักยภาพในการทำงาน หน่วยเสนอโครงการต้องแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและประสบการณ์การทำงานกับผู้ร่วมเรียนรู้ ชุมชน ท้องถิ่น พื้นที่การเรียนรู้ หรือกระบวนการสร้างการเรียนรู้ รวมถึงมีความพร้อมด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ ความเชี่ยวชาญ และบุคลากร</p>	<p>๕.๑ ความพร้อมและความเชื่อมั่น</p> <p>หน่วยเสนอโครงการต้องแสดงให้เห็นความพร้อมที่สอดคล้องตามนโยบายด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และพัฒนา/เสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ด้านเหมือนกับโครงการทั่วไป ได้แก่ ๑) การวิเคราะห์ชุมชน/พื้นที่ ๒) การวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ และ ๓) ศักยภาพในการทำงาน หน่วยเสนอโครงการต่อยอดและขยายผล ต้องแสดงให้เห็นถึงความพร้อมและความมุ่งมั่นของคณะทำงาน และการสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานระดับพื้นที่ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การยกระดับผลลัพธ์การทำงานเพื่อเป็นต้นแบบด้านการส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมเรียนรู้ให้ได้รับการศึกษาและการพัฒนาทักษะอาชีพ ๒) ความพร้อมด้านการวิเคราะห์ชุมชน/พื้นที่ การวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ และศักยภาพการทำงานและประสบการณ์การทำงาน เพื่อการออกแบบหลักสูตรอาชีพโดยแสดงให้เห็นว่าอาชีพที่เสนอมีความเหมาะสมในการพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้ หรือกระบวนการสร้างการเรียนรู้ รวมถึงมีความพร้อมด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ ความเชี่ยวชาญ และบุคลากร ๓) การดำเนินงานในลักษณะคิตรีเริ่ม คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม การส่งเสริมและพัฒนาการยกระดับทักษะอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้

โครงการทั่วไป	โครงการต่อยอดและขยายผล
	<p>๔) การบริหารจัดการโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายโครงการ เช่น การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารหน่วยงาน การมีผู้รับผิดชอบโครงการ และทีมงานขับเคลื่อน การส่งมอบงานตามระยะเวลาที่กำหนด และมีการใช้จ่ายเงินตามระเบียบ กสศ. มีผลการวิเคราะห์จุดเด่นและปัจจัยแห่งความสำเร็จ จุดที่ควรพัฒนา พร้อมระบุปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมาและวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงมีการแสดงเหตุผลหรือข้อมูลที่ชัดเจนว่าแผนยกระดับการพัฒนาและยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้ที่เพิ่มคุณค่าจากโครงการที่ดำเนินการเดิม</p>
<p>๕.๒ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้สู่พัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้แก่กลุ่มประชากรวัยแรงงานผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส ข้อเสนอโครงการต้องแสดงแนวทางการพัฒนาให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ ดังนี้</p> <p>(๑) การทำงานที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพบนฐานข้อมูล ความรู้ ทุนทางสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากร ให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิต ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมหรือแรงงานฝีมือในชุมชน</p> <p>(๒) การพัฒนาทักษะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ ๔ ด้าน ได้แก่</p> <p>- ทักษะการดูแลสุขภาพ กายและใจ ให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ โดยข้อเสนอโครงการ จะต้องแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมชุมชนเข้าสู่วิถีสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี</p>	<p>๕.๒ ความสามารถในการยกระดับการจัดการเรียนรู้สู่พัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้แก่กลุ่มประชากรวัยแรงงานผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส ข้อเสนอโครงการต้องแสดงรายละเอียดดังนี้</p> <p>(๑) การทำงานที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพบนฐานข้อมูล ความรู้ ทุนทางสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากร ให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิต ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมหรือแรงงานฝีมือในชุมชน</p> <p>(๒) การพัฒนาทักษะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ ๔ ด้าน ได้แก่</p> <p>- ทักษะการดูแลสุขภาพ กายและใจ ให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ โดยข้อเสนอโครงการ จะต้องแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมชุมชนเข้าสู่วิถีสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี</p>

โครงการทั่วไป	โครงการต่อยอดและขยายผล
<p>สร้างความเข้าใจระดับชุมชนที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพพื้นฐาน กายและใจ ของบุคคล ครอบครัวและชุมชน</p> <p>- ทักษะอาชีพและการประกอบการ เน้นการประกอบการเองหรือรวมกลุ่ม การยกระดับมาตรฐานฝีมือ ตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ และทิศทางการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น การเพิ่มมูลค่าให้แก่การประกอบอาชีพสอดคล้องกับต้นทุนที่มีในชุมชนเป็นสำคัญ</p> <p>- ทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน ที่เน้นให้เกิดการคิดแบบเติบโต ปรับตัว คิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และความรู้พื้นฐานทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการหาโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงทักษะด้านความสัมพันธ์ การสื่อสารและการยอมรับส่งเสริมซึ่งกันและกัน และทักษะด้านจิตวิญญาณ การเป็นมนุษย์ที่ตระหนักรู้อย่างมีสติ เคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์และธรรมชาติ</p> <p>- ทักษะชีวิตด้านการจัดการการเงิน และการบริหารหนี้สิน เป็น การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการบริหารจัดการชีวิตและการวางแผนทางการเงินแก่ผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น การวางแผนการออกแบบวิธีการจัดการการเงินในระดับครัวเรือนเพื่อ การมีชีวิตที่มั่นคง การทำบัญชีครัวเรือน การออม การจัดการรายรับรายจ่าย รวมถึงการสร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน</p>	<p>สร้างความเข้าใจระดับชุมชนที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพพื้นฐาน กายและใจ ของบุคคล ครอบครัวและชุมชน</p> <p>- ทักษะอาชีพและการประกอบการ เน้นการประกอบการเองหรือรวมกลุ่ม การยกระดับมาตรฐานฝีมือ ตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ และทิศทางการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น การเพิ่มมูลค่าให้แก่การประกอบอาชีพสอดคล้องกับต้นทุนที่มีในชุมชนเป็นสำคัญ</p> <p>- ทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน ที่เน้นให้เกิดการคิดแบบเติบโต ปรับตัว คิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และความรู้พื้นฐานทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการหาโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงทักษะด้านความสัมพันธ์ การสื่อสารและการยอมรับส่งเสริมซึ่งกันและกัน และทักษะด้านจิตวิญญาณ การเป็นมนุษย์ที่ตระหนักรู้อย่างมีสติ เคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์และธรรมชาติ</p> <p>- ทักษะชีวิตด้านการจัดการการเงิน และการบริหารหนี้สิน เป็น การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการบริหารจัดการชีวิตและการวางแผนทางการเงินแก่ผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น การวางแผนการออกแบบวิธีการจัดการการเงินในระดับครัวเรือนเพื่อ การมีชีวิตที่มั่นคง การทำบัญชีครัวเรือน การออม การจัดการรายรับรายจ่าย รวมถึงการสร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน</p>
<p>๕.๓ รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่นำไปสู่การส่งเสริมการมีงานทำของเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส ข้อเสนอโครงการต้องแสดงรูปแบบ วิธีการที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการ</p>	<p>๕.๓ รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่นำไปสู่การยกระดับการส่งเสริมการมีงานทำของเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส ข้อเสนอโครงการต้องแสดงการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มผู้เรียนรู้ที่ได้รับ</p>

โครงการทั่วไป	โครงการต่อยอดและขยายผล
<p>ประกอบอาชีพและการมีงานทำ การเพิ่มรายได้ ซึ่งนอกจากรูปแบบการฝึกทักษะแล้ว ต้องมีกิจกรรมปฏิบัติงานจริงในชุมชนหรือสถานประกอบการและการพิจารณาสนับสนุนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพในกรณีที่มีความจำเป็น โดยเน้นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมที่สามารถนำไปสู่การเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Active Learning) และการดำเนินงานพัฒนากลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ในลักษณะครัวเรือนโดยการออกแบบการเรียนรู้ในรูปแบบครอบครัว โดยการออกแบบการเรียนรู้ให้มีการออกแบบร่วม การรับทราบรับรู้ในพื้นที่ดำเนินงานทั้งกิจกรรมและการบริหารจัดการโครงการอย่างโปร่งใส และการมีส่วนร่วมสูงสุด</p>	<p>การศึกษาหรือการพัฒนาทักษะให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพที่สามารถนำไปสู่ความยั่งยืน และยกระดับรูปแบบ วิธีการที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและการมีงานทำ การเพิ่มรายได้ ซึ่งนอกจากรูปแบบการฝึกทักษะแล้ว ต้องมีกิจกรรมปฏิบัติงานจริงในชุมชนหรือสถานประกอบการและการพิจารณาสนับสนุนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพในกรณีที่มีความจำเป็น โดยเน้นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมที่สามารถนำไปสู่การเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Active Learning) และการดำเนินงานพัฒนากลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ในลักษณะครัวเรือนโดยการออกแบบการเรียนรู้ในรูปแบบครอบครัว โดยการออกแบบการเรียนรู้ให้มีการออกแบบร่วม การรับทราบรับรู้ในพื้นที่ดำเนินงานทั้งกิจกรรมและการบริหารจัดการโครงการอย่างโปร่งใส และการมีส่วนร่วมสูงสุด</p>
<p>๕.๔ ความร่วมมือกับชุมชน/พื้นที่ ข้อเสนอโครงการต้องมีความร่วมมือกับชุมชน/พื้นที่ เช่น สภาผู้นำ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชน สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้ และการพัฒนาอาชีพหรือนวัตกรรมชุมชนอย่างยั่งยืน เช่น การใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาทักษะของผู้ร่วมเรียนในชุมชนท้องถิ่น ทั้งอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ฝึกอบรมหรือบุคลากร การสนับสนุนและพัฒนาทางวิชาการ การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ และการจัดหาตลาดรองรับ เป็นต้น</p>	<p>๕.๔ ความร่วมมือกับชุมชน/พื้นที่ ข้อเสนอโครงการต้องมีการทำงานที่บูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่และนอกพื้นที่ การระดมทรัพยากรและการสนับสนุนจากเครือข่ายความร่วมมือโดยมีทรัพยากรสมทบในโครงการซึ่งเป็นไปได้ทั้งงบประมาณ หรือทรัพยากรที่ไม่ใช่งบประมาณ หรือทั้งสองอย่าง เพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายความร่วมมือในการสร้างการมีส่วนร่วมและยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และเป็นการแสดงให้เห็นว่าโครงการนั้นสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน</p>

/ข้อ ๖ รูปแบบ...

ข้อ ๖ รูปแบบการดำเนินงานโครงการ

หน่วยเสนอโครงการต้องทำหน้าที่เป็นหน่วยจัดการเรียนรู้ดังนี้

๖.๑ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์เฉพาะสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มคนยากจน กลุ่มแม่ไวโส กลุ่มคนพิการ กลุ่มชาติพันธุ์ โดยคำนึงบริบทพื้นที่ สภาพปัญหาและความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้

๖.๒ เป็นหน่วยนำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในพื้นที่ โดยทำหน้าที่เปิดพื้นที่เรียนรู้ประสานและเชื่อมโยงทรัพยากร จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดการความรู้จากการปฏิบัติการสู่การเปลี่ยนแปลงหรือสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสให้มีทักษะสำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งทักษะอาชีพและการประกอบอาชีพ ทักษะชีวิต และทักษะการเงินและเศรษฐกิจครัวเรือน โดยใช้เป็นฐานหรือดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่

ข้อ ๗ พื้นที่ดำเนินงานและผู้ร่วมเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

๗.๑ พื้นที่ดำเนินงาน ระดับหมู่บ้าน ตำบล เทศบาล และพื้นที่การเรียนรู้ เช่น ชุมชนออนไลน์ ทัตถสถาน สถานที่ทางศาสนา กศน. แหล่งเรียนรู้ชุมชน ค่ายทหาร สหกรณ์ เป็นต้น โดยหน่วยเสนอโครงการสามารถระบุพื้นที่ดำเนินการ (สามารถระบุได้มากกว่า ๑ พื้นที่แต่ไม่เกิน ๔ พื้นที่) และมีการทำงานในลักษณะพันธมิตรและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ประมาณการพื้นที่ดำเนินงานทั้งโครงการครอบคลุม ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ

๗.๒ ผู้ร่วมเรียนรู้ เป็นกลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษาและ/หรือประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป หลักเกณฑ์ผู้ร่วมเรียนรู้ตามเอกสารแนบท้ายโครงการฯ โดยหน่วยเสนอโครงการต้องระบุจำนวนผู้ร่วมเรียนรู้ที่จะดำเนินการในพื้นที่/ชุมชนอย่างน้อยตั้งแต่ ๕๐ คน แต่ไม่เกิน ๑๐๐ คน ตามศักยภาพและความเหมาะสม

กรณีโครงการต่อยอดและขยายผล เพื่อเป็นการขยายโอกาส การเสนอและคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้ให้มีจำนวนผู้เข้าร่วมเรียนรู้ใหม่จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนที่เสนอและได้รับการคัดเลือกทั้งหมด ทั้งนี้ หากหน่วยจัดการเรียนรู้สามารถดำเนินงานพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้เยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบในลักษณะครัวเรือนโดยมีการออกแบบการทำงานร่วมกันในรูปแบบครอบครัว จะได้รับการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ

ข้อ ๘ การคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้ ให้หน่วยเสนอโครงการที่ได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการเป็นผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตาม เอกสารแนบท้ายประกาศ ๒ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นหรือพื้นที่ดำเนินงาน หน่วยเสนอโครงการต้องจัดเก็บข้อมูลเอกสารหลักฐานของผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อเป็นหลักฐานแสดงกับสาธารณะถึงความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการดำเนินการ ในการนี้ กสศ. อาจมีการสุ่มตรวจคุณสมบัติของหน่วยเสนอโครงการที่ได้รับการคัดเลือกและผู้ร่วมเรียนรู้ในโครงการดังกล่าวด้วยก็ได้

/ทั้งนี้...

ทั้งนี้ การดำเนินการใดของหน่วยเสนอโครงการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล หน่วยเสนอโครงการต้องดำเนินการให้สอดคล้องตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมถึง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือกฎใด ๆ ที่ออกตามกฎหมายดังกล่าว กำหนด

ข้อ ๙ งบประมาณดำเนินงาน

๙.๑ งบประมาณสำหรับดำเนินงาน ไม่เกินโครงการละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาท) โดยโครงการต้องมีแผนการใช้งบประมาณอย่างเหมาะสม สมเหตุสมผล หรือมีงบประมาณสมทบจากหน่วยอื่น ๆ รายละเอียดการสนับสนุนงบประมาณตามแบบข้อเสนอโครงการ (Proposal) ทั้งนี้ กสศ. ขอสงวนสิทธิ์ไม่รับพิจารณาหากข้อเสนอโครงการที่มีงบประมาณเกินกว่าที่กำหนด

๙.๒ กรณีเป็นโครงการต่อยอดและขยายผล ต้องมีการสนับสนุนจากองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยมีทรัพยากรสมทบในโครงการซึ่งเป็นที่ตั้งตัวเงิน หรือทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงิน หรือทั้งสองอย่าง เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าโครงการนั้นสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เกิดความร่วมมือของหน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน รวมถึงเกิดประโยชน์ต่อผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ

ข้อ ๑๐ ระยะเวลาดำเนินโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการไม่เกิน ๑๐ เดือน โดยสามารถเริ่มโครงการตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ข้อ ๑๑ การสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑๑.๑ เป็นโครงการที่บ่งบอกถึงความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยเสนอโครงการ ผู้ร่วมเรียนรู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ และพื้นที่/ชุมชน

๑๑.๒ เป็นโครงการที่บ่งบอกว่าเป็นความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีลักษณะเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์ หรือจะก่อให้เกิดนวัตกรรม

๑๑.๓ ผลที่ได้จากการทำโครงการแสดงถึงโอกาสที่จะมีความยั่งยืน สามารถวัดผลได้ในระดับผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

๑๑.๔ มีการระดมทรัพยากรและสนับสนุนงบประมาณสมทบจากแหล่งอื่น ๆ

ข้อ ๑๒ การบริหารจัดการและการขยายผล

๑๒.๑ มีการจัดระบบบริหารจัดการโครงการที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ผู้รับผิดชอบโครงการมีประวัติและผลงานน่าเชื่อถือ หรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ และแรงบันดาลใจที่แรงกล้า ทำให้เห็นถึงความเป็นไปได้ว่าจะบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีกลไกบริหารจัดการที่แสดงถึงความเชื่อถือนำพาโครงการให้ประสบความสำเร็จ

๑๒.๒ มีแผนการติดตามผลการดำเนินโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม ในข้อเสนอโครงการสามารถระบุ ผลผลิต (Output) สำคัญในระยะต่าง ๆ ที่ได้จากการทำโครงการ แสดงถึงโอกาสที่จะมีความยั่งยืน สามารถวัดผลได้ในระดับผลลัพธ์ (Outcome) เมื่อโครงการสิ้นสุด

๑๒.๓ ผลผลิตสำคัญของโครงการมีคุณค่าในการเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อขยายผล โดยอาจแปรรูปเป็นสื่อเผยแพร่ที่เหมาะสม เช่น วิทยุทัศน์ คู่มือ หนังสือ เป็นต้น

ข้อ ๑๓ การจัดทำฐานข้อมูล

ข้อเสนอโครงการต้องมีแผนการจัดทำฐานข้อมูลของผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อการให้ความช่วยเหลือ ติดตามดูแล และการประเมินผล ทั้งนี้ โครงการที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ จะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลและดำเนินการต่างๆ ตามนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบสารสนเทศของ กสศ. รวมถึงกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๔ หลักเกณฑ์ในการพิจารณา

๑๔.๑ คณะผู้ทรงคุณวุฒิจะพิจารณาคุณภาพของข้อเสนอโครงการตามที่หน่วยเสนอโครงการเสนอคุณสมบัติเชิงคุณภาพตามประเด็นในข้อที่ ๕ และรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) บทบาท ศักยภาพของคณะทำงาน และประสบการณ์การทำงานร่วมกับชุมชน โดยผู้รับผิดชอบโครงการมีประวัติและผลงานน่าเชื่อถือ หรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและแรงบันดาลใจในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดระบบบริหารจัดการโครงการที่มีความโปร่งใส

๒) ข้อมูลและการวิเคราะห์ชุมชนและผู้ร่วมเรียนรู้ (การวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ และการวิเคราะห์บริบทพื้นที่ ทุนและศักยภาพชุมชนที่จะสามารถส่งเสริมการประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน)

๓) กรอบแนวคิดโครงการมีความสมเหตุสมผล มีการออกแบบโครงการ มีแผนการดำเนินงานที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้

๔) โครงการแสดงให้เห็นถึงแผนการพัฒนาทักษะอาชีพ กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการทำงานบนเส้นทางอาชีพกับชุมชนตั้งแต่การยื่นข้อเสนอ มีกระบวนการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติกับชุมชน ในระหว่างดำเนินการ และนำผลผลิตที่ได้ไปแก้ไขปัญหาของชุมชนและขยายความร่วมมือไปยังเครือข่ายอื่น ๆ รวมถึงการสร้างการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการมีงานทำของผู้ร่วมเรียนรู้ และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๕) สามารถดำเนินงานพัฒนากลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ในลักษณะครัวเรือนการออกแบบการทำงานร่วมกันในรูปแบบครอบครัว

๖) ความร่วมมือกับหน่วยงานในชุมชนท้องถิ่นทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชน และสถานประกอบการในท้องถิ่นในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอาชีพ

๗) ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการทำงานและงบประมาณ รวมไปถึงการมีแผนการดำเนินงานที่มีความชัดเจนและเหมาะสม

๑๔.๒ กรณีที่เป็นโครงการต่อยอดและขยายผลการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) มีแนวคิดการยกระดับผลลัพธ์การออกแบบการดำเนินโครงการทั้งด้านการส่งเสริม สนับสนุนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการ ประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้

๒) โครงการต้องมีกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนที่เสนอและได้รับการคัดเลือกทั้งหมด โครงการต้องมีแผนบริหารธุรกิจที่นำไปสู่ความยั่งยืนหรือการบริหารความเสี่ยงเรื่องการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

๓) โครงการมีโอกาสและความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการให้บรรลุผลสำเร็จ โดยจะมีการ พิจารณาประวัติส่งมอบงานตามระยะเวลาที่กำหนด และมีการใช้จ่ายเงินตามระเบียบ กสศ. ของผู้รับผิดชอบ โครงการและทีมงานประกอบการพิจารณาด้วย

๔) ในกรณีหน่วยเสนอโครงการที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ จาก กสศ. ปีที่ผ่านมา จะต้อง

(๔.๑) ผลการดำเนินโครงการที่ดี ทั้งผลการดำเนินงานในการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนา และมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้ และการบริหารจัดการโครงการที่ดี (การส่งมอบงานตามระยะเวลาที่กำหนด และมีการใช้จ่ายเงินตามระเบียบ กสศ.)

(๔.๒) มีผลการวิเคราะห์จุดเด่นและปัจจัยแห่งความสำเร็จ จุดที่ควรพัฒนา พร้อมระบุ ปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมาและวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และ

(๔.๓) มีการแสดงเหตุผลหรือข้อมูลที่ชัดเจนว่ามีแผนยกระดับการพัฒนาและยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้ที่เพิ่มคุณค่าจากโครงการที่ดำเนินการเดิม

ข้อ ๑๕ การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการ

๑๕.๑ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนและประชากรวัยแรงงานนอกระบบ จะแต่งตั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการในเบื้องต้น โดยนอกจากการ พิจารณาเอกสารข้อเสนอโครงการแล้ว คณะผู้ทรงคุณวุฒิอาจสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม ลงพื้นที่ หรือสัมภาษณ์ผู้ยื่น ข้อเสนอโครงการเพื่อชี้แจงรายละเอียดด้วยก็ได้

๑๕.๒ เมื่อคณะผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการแล้วเสร็จ จะเสนอรายชื่อ โครงการที่ผ่านการคัดเลือกให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนและประชากรวัยแรงงานนอกระบบ พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้การพิจารณาของคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนและประชากรวัย แรงงานนอกระบบให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๑๖ การส่งเสริมการดำเนินงานของ กสศ.

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย กสศ. จะจัดให้มีกลไกและมาตรการส่งเสริม การดำเนินโครงการ โดยหน่วยเสนอโครงการจะต้องให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของ กสศ. และ หน่วยงานที่มีความร่วมมือ เช่น

๑๖.๑ จัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องแนวคิดและการพัฒนาข้อเสนอโครงการปี 2566 การสนับสนุนการทำงานโดยที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญและทีมพี่เลี้ยงให้คำแนะนำตลอดโครงการ

๑๖.๒ จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานและสนับสนุนวิชาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโครงการในระดับพื้นที่และระดับประเทศ

๑๖.๓ การสนับสนุนการทำงานทางวิชาการโดยคณะทำงานหนุนเสริมหรือผู้เชี่ยวชาญ และการติดตามความก้าวหน้าโดยคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนและประชากรวัยแรงงานนอกระบบ และหน่วยงานที่มีความร่วมมือ

๑๖.๔ การศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ เกี่ยวกับการจัดโครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ทั้งนี้หน่วยที่เข้าร่วมโครงการต้องให้ข้อมูลและร่วมกิจกรรมในข้อ ๑๖.๑ ถึง ๑๖.๔

ข้อ ๑๗ การทำสัญญารับทุนสนับสนุน

๑๗.๑ กสศ. จะทำสัญญาให้ทุนสนับสนุนการดำเนินโครงการกับหน่วยเสนอโครงการที่ผ่านการคัดเลือก และหน่วยเสนอโครงการมีความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินงานตามโครงการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

๑๗.๒ หน่วยเสนอโครงการที่ไม่เคยรับทุนได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ จะต้องดำเนินการขึ้นทะเบียนภาคีร่วมดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ที่ กสศ. กำหนด ให้แล้วเสร็จก่อนการจัดทำสัญญารับทุนสนับสนุน

๑๗.๓ โครงการที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ กสศ. จะจัดให้มีกระบวนการปรับปรุงรายละเอียดข้อเสนอโครงการ เพิ่มเติมข้อมูล อันรวมถึงการวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ แผนการดำเนินงาน กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อให้ข้อเสนอโครงการมีความสมบูรณ์และเหมาะสมก่อนการจัดทำสัญญา และหน่วยเสนอโครงการจะต้องเข้าร่วมกระบวนการดังกล่าวตามที่ได้รับแจ้งจาก กสศ.

ข้อ ๑๘ ปฏิทินดำเนินงาน

การดำเนินงาน	ระยะเวลา
ประกาศสนับสนุนทุนและรับข้อเสนอโครงการ	มีนาคม ถึง เมษายน ๒๕๖๖
พิจารณาและปรับปรุงโครงการ จัดทำสัญญาและสนับสนุนงบประมาณ	พฤษภาคม ๒๕๖๖
โครงการเริ่มดำเนินงาน	มิถุนายน ๒๕๖๖
โครงการดำเนินงานแล้วเสร็จ	ภายใน ๑๐ เดือนนับแต่วันลงนามในสัญญา

ข้อ ๑๙ ในกรณีมีปัญหาใดๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามประกาศนี้ กสศ. สงวนสิทธิ์เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และคำวินิจฉัยนั้นถือเป็นที่สุด

เอกสารแนบท้าย ๒

ประกาศเปิดรับข้อเสนอโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๖

หลักเกณฑ์เยาวชนนอกระบบการศึกษาและ

ประชากรวัยแรงงานนอกระบบผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส (ผู้ร่วมเรียนรู้)^๑

๑. ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑.๑ อายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

๑.๒ ไม่ได้ศึกษา หรือการศึกษาต่ำกว่า หรือเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาปีที่ ๖)

๑.๓ เป็นผู้ไม่มีงานทำหรือมีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน

๑.๔ รายได้เฉลี่ยต่อคนไม่เกิน ๖,๕๐๐ ต่อเดือน

๒. ผู้ด้อยโอกาส มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๒.๑ อายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

๒.๒ ด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติ หรืออยู่ในพื้นที่ความไม่สงบ หรือขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ หรือสมควรได้รับการช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม ตลอดจนประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันจะส่งผลให้ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น รวมถึงการด้อยโอกาสลักษณะอื่นๆ ที่คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาประกาศกำหนดเพิ่มเติม โดยมีลักษณะ/ประเภท ตามบัญชีแนบท้าย

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
๑) เยาวชนนอกระบบการศึกษา หมายถึง ผู้ที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาแล้ว และมีอายุ ๑๕-๒๔ ปี โดยครอบคลุมถึงเยาวชนผู้ที่ออกจากการศึกษากลางคัน เยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษา รวมถึงเยาวชนที่มีความเสี่ยงต่อความเปราะบางจากผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้	☐ หลักฐานยืนยันสถานะตัวตนที่ชัดเจนและเชื่อถือได้จากผู้นำชุมชน องค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้อง หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น

^๑ หมายเหตุ: ๑) ต้องมีการรับรองรายได้และข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำบลที่ผู้ร่วมเรียนรู้อยู่ในพื้นที่ เช่น ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น ฯลฯ

๒) รายได้เฉลี่ยแรงงานนอกระบบ ข้อมูลจากการวิเคราะห์จากการสำรวจแรงงานนอกระบบ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>๒) ผู้เร่ร่อน หมายถึง ผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยพักพิงเป็นหลักแหล่งแน่นอน ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร้ทิศทางขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เสี่ยงต่อการประสบภัยอันตรายและเป็นปัญหาสังคม</p>	<p>☐ หลักฐานยืนยันสถานะตัวตนที่ชัดเจนและเชื่อถือได้จากผู้นำชุมชน องค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้อง หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น</p>
<p>๓) เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือผู้ต้องขังในทัณฑสถาน หมายถึง ผู้ที่กระทำผิดและถูกควบคุมตามกฎหมาย ตลอดถึงเด็กหญิงที่ตั้งครรภ์นอกสมรส ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย การทอดทิ้งทารก</p>	<p>☐ หลักฐานจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น</p>
<p>๔) ผู้พ้นโทษ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ได้รับการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก อกยโทษ และได้รับการปลดปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล รวมทั้งผู้พ้นจากการคุมประพฤติ ผู้พ้นจากการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕</p>	<p>☐ เอกสารรับรองการพ้นโทษ</p> <p>☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น</p>
<p>๕) ผู้ติดเชื้อ HIV ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบ</p> <p>☐ ผู้ติดเชื้อ HIV หมายถึง บุคคลที่มีกลุ่มอาการของโรคที่เกิดกับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือบกพร่องซึ่งเกิดขึ้นมาภายหลังไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิด โดยมีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส Human Immune Deficiency Virus</p> <p>☐ ผู้ป่วยเอดส์ หมายถึง ผู้ได้รับเชื้อเอดส์แล้ว และเมื่อร่างกายอ่อนแอ ระบบภูมิคุ้มกันเสื่อมหรือไม่มีภูมิคุ้มกันของร่างกาย เกิดการติดเชื้อโรคอื่น ๆ ได้ง่าย</p> <p>☐ ผู้ได้รับผลกระทบจากผู้ติดเชื้อ HIV และผู้ป่วยเอดส์ หมายถึง ครอบครัวของผู้ติดเชื้อ HIV และ ผู้ป่วยเอดส์</p>	<p>☐ ใบรับรองแพทย์ ระบุว่าเป็นผู้ติดเชื้อ HIV หรือเป็นครอบครัวของผู้ติดเชื้อ HIV (ระบุชื่อและความสัมพันธ์ในใบรับรองแพทย์)</p> <p>☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น</p>
<p>๖) คนพิการ</p>	<p>☐ บัตรประจำตัวคนพิการ (ที่ยังไม่หมดอายุ)</p> <p>☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น</p>

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภทดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียง หากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๖๐ (๖/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๒๐๐ (๒๐/๒๐๐) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง ☐ คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๑๘ (๖/๑๘) หรือ ๒๐ ส่วน ๗๐ (๒๐/๗๐) <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน ๙๐ เดซิเบลขึ้นไป ☐ คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า ๙๐ เดซิเบลลงมาถึง ๒๖ เดซิเบล <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน (Functioning) ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาดำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญ ร่วมกับ ความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย ๒ ทักษะจาก ๑๐ ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน</p>	

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ ๑๘ ปี</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์หรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหวความบกพร่องดังกล่าว อาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ ☐ บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีโรคประจำตัวซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่ของภาษา</p>	

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ ได้แก่ บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจาก ความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจ หรือสมองในส่วนของ การรับรู้ อารมณ์ หรือความคิด เช่น โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น</p> <p>บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงาน ของสมองบางส่วนซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทาง พัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้น ค้นพบได้ก่อนอายุ ๓๐ เดือน</p> <p>บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือ ความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน</p>	

*ประเภทความด้อยโอกาส อ้างอิงจากคำจำกัดความของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์